DECIZII

DECIZIA (UE) 2017/97 A COMISIEI

din 4 iulie 2016

privind ajutorul de stat SA.40168 – 2015/C [ex SA.33584 – 2013/C (ex 2011/NN)] pus în aplicare de Țările de Jos în favoarea clubului de fotbal profesionist Willem II din Tilburg

[notificată cu numărul C(2016) 4061]

(Numai versiunea în limba neerlandeză este autentică)

(Text cu relevanță pentru SEE)

COMISIA EUROPEANĂ,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 108 alineatul (2) primul paragraf,

având în vedere Acordul privind Spațiul Economic European, în special articolul 62 alineatul (1) litera (a),

după ce părțile interesate au fost invitate să își prezinte observațiile în conformitate cu articolul 108 alineatul (2) din tratat ([1]) și având în vedere observațiile acestora,

întrucât:

1. PROCEDURĂ

(1) În 2010, Comisia a fost informată de către un cetățean că Țările de Jos au pus în aplicare o măsură de ajutor pentru clubul de fotbal profesionist Willem II din Tilburg. Această plângere a fost înregistrată cu numărul SA.31122. În 2010 și în 2011, Comisia a primit, de asemenea, plângeri cu privire la măsuri puse în aplicare în favoarea altor cluburi de fotbal profesionist din Țările de Jos, și anume MVV din Maastricht, FC Den Bosch din 's-Hertogenbosch, PSV din Eindhoven și NEC din Nijmegen. Prin scrisoarea din 2 septembrie 2011, Țările de Jos au transmis Comisiei informații suplimentare privind măsura referitoare la Willem II.

(2) Prin scrisoarea din 6 martie 2013, Comisia a informat Țările de Jos că a decis să inițieze procedura prevăzută la articolul 108 alineatul (2) din tratat în ceea ce privește măsurile de ajutor în favoarea Willem II, NEC, MVV, PSV și FC Den Bosch.

(3) Decizia Comisiei de a iniția procedura (denumită în continuare „decizia de inițiere a procedurii") a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* ([2]). Comisia a invitat părțile interesate să își prezinte observațiile cu privire la măsurile în cauză.

(4) Țările de Jos au prezentat observații în cadrul procedurii privind măsura în favoarea Willem II prin scrisorile din 31 mai 2013 și 12 noiembrie 2013. De asemenea, Țările de Jos au răspuns la o solicitare de informații suplimentare prin scrisoarea din 11 februarie 2014.

(5) Comisia a primit observații din partea municipalității din Tilburg (denumită în continuare „municipalitatea") în calitate de parte interesată în ceea ce privește măsura destinată Willem II. Comisia a transmis aceste observații Țărilor de Jos, cărora li s-a oferit posibilitatea de a reacționa; observațiile acestora au fost prezentate prin scrisoarea din 12 noiembrie 2013 și în cadrul unei reuniuni care a avut loc la 20 martie 2014.

([1]) Decizia Comisiei în cazul SA.33584 (2013/C) (ex 2011/NN) – Ajutor acordat unor cluburi de fotbal profesionist din Țările de Jos în perioada 2008-2011 – Invitație de a prezenta observații în temeiul articolului 108 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (JO C 116, 23.4.2013, p. 19).

([2]) A se vedea nota de subsol 1.

(6) În urma deciziei de inițiere a procedurii și în acord cu Țările de Jos, anchetele referitoare la diferitele cluburi au fost derulate separat. Ancheta privind clubul Willem II a fost înregistrată cu numărul de caz SA.40168.

2. DESCRIEREA DETALIATĂ A MĂSURII

2.1. Măsura și beneficiarul său

(7) Federația națională de fotbal, *Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond* (denumită în continuare „KNVB"), reprezintă organizația-umbrelă pentru competițiile de fotbal profesionist și amator. În Țările de Jos, fotbalul profesionist este organizat în sistem dualist. În sezonul 2014/2015 au participat 38 de cluburi, dintre care 18 au jucat în liga superioară (*eredivisie*) și 20 în liga inferioară (*eerste Divisie*).

(8) Willem II a fost înființat în 1898 și a funcționat ca un club de fotbal profesionist încă de la introducerea fotbalului profesionist în Țările de Jos în 1954. Willem II își joacă meciurile de acasă pe stadionul *Koning Willem II* (denumit în continuare „stadionul") din Tilburg. În sezonul 2010/2011, Willem II a retrogradat din liga superioară în liga inferioară. Clubul a fost promovat din nou în 2012, dar a retrogradat în 2013. În 2014, acesta a fost promovat încă o dată în liga superioară. Sezonul 2005/2006 a fost cel mai recent sezon în care Willem II a jucat într-un turneu european (Cupa UEFA).

(9) Forma juridică actuală a Willem II este *Willem II Tilburg B.V.* Entitatea *Willem II Tilburg B.V.* (denumită în continuare „Willem II") este beneficiarul măsurii. Aceasta este deținută de fundația *Stichting Beheer Betaald Voetbalorganisatie Willem II Tilburg*. Există o asociație separată (*Vereniging*) Willem II. Willem II este o întreprindere mijlocie, care în 2012 avea 53 de angajați. Aceasta a avut o cifră de afaceri anuală de 11,4 milioane EUR în exercițiul financiar 2008/2009 și o cifră de afaceri de 9,9 milioane EUR în exercițiul financiar 2009/2010.

(10) În 2004, municipalitatea și Willem II au încheiat un contract prin care municipalitatea a devenit proprietar cu drepturi depline ([3]) asupra stadionului, iar Willem II a încheiat un contract de închiriere pentru utilizarea stadionului. În contractul de închiriere s-a specificat faptul că municipalitatea închiria stadionul către Willem II, pentru care acesta din urmă trebuia să plătească o chirie anuală de 1 001 731 EUR, plus TVA și costurile variabile. Chiria s-a bazat pe costurile de investiții, o perioadă de amortizare de 30 ani și o rată a dobânzii de 5,5 % utilizată de către municipalitate la momentul încheierii contractului. Condițiile din contractul de închiriere pe 30 de ani au fost concepute pentru a asigura o exploatare a stadionului neutră din punct de vedere bugetar pentru municipalitate. Comisia a precizat, la punctul 51 din decizia de inițiere a procedurii, că termenii convenți la momentul respectiv garantau plata, de către Willem II, a unei chirii care să acopere toate costurile, evitând astfel acordarea unui ajutor de exploatare pentru clubul de fotbal. Chiria s-a situat în limitele chiriei plătite de alte părți, deși a fost peste medie. În anii 2004-2008, Willem II a putut plăti chiria.

(11) În sezonul 2009/2010, Willem II s-a confruntat cu dificultăți financiare, iar, în mai 2010, a anunțat că se află în pragul falimentului. Municipalitatea, care suspendase anterior plata chiriei pentru 2009, a decis, la 31 mai 2010, să reducă valoarea chiriei și alte costuri datorate, cu efect retroactiv până în 2004. Efectul acestei decizii a fost scăderea cu 0,4 milioane EUR a sumei anuale datorate de clubul de fotbal pentru o perioadă de șase ani, ceea ce a dus la o plată – în două tranșe – în valoare de 2,4 milioane EUR către Willem II, sumă din care s-a dedus chiria restantă pentru 2009. Un nou contract de închiriere, care a înlocuit contractul de închiriere din 2004, a fost încheiat la 31 octombrie 2011.

(12) Decizia municipalității din 31 mai 2010 s-a bazat pe condiția ca Willem II să își îndeplinească obligațiile specificate într-un plan de restructurare menit să îi restabilească viabilitatea pe termen lung. Condițiile din respectivul plan includeau obligații de raportare financiară trimestrială, un buget echilibrat pentru următorul sezon fotbalistic, găsirea unei modalități de a curăța bilanțul clubului, necesitatea respectării normelor asociației naționale de fotbal pentru salariile jucătorilor, introducerea unei noi structuri de management și de supraveghere. Ulterior, municipalitatea a considerat satisfăcătoare măsurile luate de Willem II pentru îndeplinirea acestor condiții și, prin urmare, a acordat a doua tranșă din cele 2,4 milioane EUR.

(13) Țările de Jos nu au notificat Comisiei, în conformitate cu articolul 108 alineatul (3) din tratat, intenția lor de a acorda Willem II suma de 2,4 milioane EUR. Comisia nu a fost informată nici cu privire la decizia luată în 2009 de a suspenda plata aferentă chiriei anuale pentru sezonul 2009/2010.

([3]) Înaintea încheierii contractului, municipalitatea era proprietarul legal al stadionului și al terenului pe care se afla acesta, iar Willem II deținea dreptul de proprietate economică asupra stadionului, în care și-a investit propriile fonduri.

2.2. **Efectul posibil al ajutorului**

(14) Țările de Jos au pus sub semnul întrebării impactul posibilului ajutor asupra pieței interne pentru cluburile de fotbal care nu participă la competiții la nivel european. Cu toate acestea, cluburile de fotbal profesionist sunt considerate întreprinderi și sunt supuse controlului ajutoarelor de stat. Fotbalul ia forma unei activități remunerate și oferă servicii contra cost; această activitate a dezvoltat un înalt nivel de profesionalism și, prin urmare, și-a sporit impactul economic ([4]).

(15) Pe lângă participarea la competiții fotbalistice, cluburile de fotbal profesionist desfășoară activități economice pe mai multe piețe care au o dimensiune internațională, de exemplu, transferurile de jucători profesioniști, publicitatea, sponsorizarea, comercializarea sau acoperirea mediatică. Ajutorul acordat unui club de fotbal profesionist îi consolidează poziția pe fiecare dintre aceste piețe, majoritatea acestora acoperind mai multe state membre. Prin urmare, în cazul în care sunt utilizate resurse de stat pentru a oferi un avantaj selectiv unui club de fotbal profesionist, indiferent de liga în care acesta joacă, există probabilitatea ca un astfel de ajutor să aibă potențialul de a denatura concurența și de a afecta schimburile comerciale dintre statele membre în sensul articolului 107 alineatul (1) din tratat ([5]).

2.3. **Motive pentru inițierea procedurii**

(16) În decizia de inițiere a procedurii, Comisia a ajuns la concluzia preliminară că municipalitatea a oferit un avantaj selectiv clubului Willem II utilizând resurse de stat și, prin urmare, a furnizat ajutor clubului de fotbal. De asemenea, Comisia a considerat că măsurile de ajutor pentru cluburile de fotbal profesionist sunt susceptibile să denatureze concurența și să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre în sensul articolului 107 alineatul (1) din tratat.

(17) În decizia de inițiere a procedurii, Comisia a observat că Willem II se confrunta cu dificultăți financiare la momentul acordării ajutorului. Pentru evaluarea compatibilității ajutorului cu Liniile directoare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate ([6]) (denumite în continuare „liniile directoare"), Comisia a solicitat informații cu privire la respectarea tuturor cerințelor prevăzute de liniile directoare.

(18) În special, Comisia nu a putut verifica dacă au fost respectate condițiile prevăzute la punctele 34-37 din liniile directoare cu privire la natura și punerea în practică a unui plan de restructurare. De asemenea, Comisia nu a putut verifica dacă au fost adoptate măsuri compensatorii adecvate în sensul punctelor 38-42. În plus, trebuie să se demonstreze că ajutorul a fost limitat la minimumul necesar, că beneficiarul însuși a plătit o contribuție adecvată la restructurarea sa și că principiul „prima și ultima dată" va fi respectat.

3. **OBSERVAȚIILE ȚĂRILOR DE JOS**

(19) Țările de Jos nu au fost de acord că măsura de restructurare a contractului de închiriere a stadionului constituie un ajutor de stat. În opinia Țărilor de Jos, municipalitatea, în calitate de proprietar al stadionului a aplicat condițiile de piață și a acționat în conformitate cu principiul investitorului în economia de piață și cu principiul creditorului în economia de piață, suspendând chiria pentru principalul utilizator al stadionului în 2009 și reducând valoarea chiriei și alte condiții contractuale cu efect retroactiv în 2010. În cazul falimentului Willem II, clubul și-ar fi pierdut licența pentru fotbalul profesionist. Municipalitatea ar fi fost blocată cu un stadion de fotbal care putea fi utilizat numai pentru alte activități la costuri de investiții substanțiale. Țările de Jos au susținut că valoarea redusă a chiriei se situa în intervalul chiriilor plătite în alte părți pentru alte stadioane și, prin urmare, era în conformitate cu condițiile de piață.

([4]) Cauza C-325/08, Olympique Lyonnais, ECLI:EU:C:2010:143, punctele 27 și 28; cauza C-519/04 P, Meca-Medina și Majcen/Comisia, ECLI:EU:C:2006:492, punctul 22; cauza C-415/93, Bosman, ECLI:EU:C:1995:463, punctul 73.

([5]) Deciziile Comisiei din 20 martie 2013 referitoare la Germania privind Multifunktionsarena der Stadt Erfurt [cazul SA.35135 (2012/N)], punctul 12, și Multifunktionsarena der Stadt Jena [cazul SA.35440 (2012/N)], rezumatul comunicărilor în JO C 140, 18.5.2013, p. 1, și din 2 octombrie 2013 privind Fußballstadion Chemnitz [cazul SA.36105 (2013/N)], rezumatul comunicării în JO C 50, 21.2.2014, p. 1, punctele 12-14; Deciziile Comisiei din 18 decembrie 2013 referitoare la Spania privind un posibil ajutor de stat acordat în favoarea a patru cluburi spaniole de fotbal profesionist [cazul SA.29769 (2013/C)], punctul 28, Real Madrid CF [cazul SA.33754 (2013/C)], punctul 20 și presupusul ajutor în beneficiul a trei cluburi de fotbal din Valencia [cazul SA.36387 (2013/C)], punctul 16, publicată în JO C 69, 7.3.2014, p. 99.

([6]) Comunicarea Comisiei – Liniile directoare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate (JO C 244, 1.10.2004, p. 2). Aplicarea acestor linii directoare a fost prelungită prin Comunicarea Comisiei privind prelungirea aplicării Liniilor directoare comunitare din 1 octombrie 2004 privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate (JO C 296, 2.10.2012, p. 3).

(20) În mod alternativ, în opinia Țărilor de Jos, chiar și în cazul în care măsura ar constitui ajutor de stat, aceasta ar fi compatibilă cu piața internă. Aceste argumente s-au bazat, în primul rând, pe o scrisoare trimisă de Comisie Țărilor de Jos la 11 iulie 2002 referitoare la infrastructura sportivă. În această scrisoare, Comisia a descris anumite condiții în care ar considera că finanțarea infrastructurii sportive nu constituie ajutor de stat. În al doilea rând, argumentele se bazează pe liniile directoare și pe articolul 107 alineatul (3) litera (c) din tratat.

(21) În ceea ce privește restructurarea clubului Willem II, Țările de Jos au descris situația financiară a acestuia. În exercițiul financiar 2008/2009 ([7]), Willem II a înregistrat o pierdere de 3,9 milioane EUR la o cifră de afaceri de 11,4 milioane EUR, iar capitalul propriu [*eigen vermogen*] a scăzut de la 4,1 milioane EUR la 0,2 milioane EUR. În exercițiul financiar 2009/2010 ([8]), Willem II a înregistrat o pierdere de 4,4 milioane EUR la o cifră de afaceri de 9,9 milioane EUR. În pofida acordării a 2,4 milioane EUR de către municipalitate, capitalul propriu al clubului a continuat să scadă de la 0,2 milioane EUR la -2,1 milioane EUR.

(22) Fiecare club neerlandez de fotbal profesionist are nevoie de o licență din partea KNVB, pe care o primește numai dacă respectă mai multe obligații. Una dintre obligațiile care îi revin în cadrul sistemului se referă la soliditatea financiară a clubului. În fiecare sezon, cluburile au obligația să prezinte rapoarte financiare până la 1 noiembrie, 1 martie și 15 iunie, care indică, printre altele, situația financiară actuală, precum și bugetul pentru sezonul următor. Pe baza acestor rapoarte, cluburile sunt împărțite în trei categorii (1: nivel insuficient, 2: nivel suficient, 3: nivel adecvat). Cluburile din categoria 1 pot fi obligate să prezinte un plan de îmbunătățire pentru a ajunge în categoria 2 sau 3. În cazul în care clubul nu respectă planul, KNVB poate aplica sancțiuni, inclusiv un avertisment oficial, reducerea punctelor obținute în competiții și – ca sancțiune de ultimă instanță – retragerea licenței. Un club de fotbal profesionist din Țările de Jos care este declarat în faliment își pierde licența. În cazul în care este fondat un club succesor, acesta nu va fi admis în mod direct în ligile de fotbal profesionist, ci va trebui să înceapă în a doua ligă superioară de fotbal amator. Cu dificultățile pe care le întâmpina, Willem II risca să își piardă licența care îi permitea să participe la competiții profesioniste. În anul 2010, clubul a fost încadrat în categoria 1.

(23) Țările de Jos au informat că, având în vedere aceste dificultăți, decizia municipalității de a acorda Willem II 2,4 milioane EUR depindea de o serie de condiții prevăzute în planul de restructurare elaborat de Willem II ([9]). Planul a fost conceput astfel încât să conducă la o poziție financiară solidă pentru o perioadă de 3 ani. Obiectivul planului a fost, de asemenea, îndeplinirea cerințelor KNVB, astfel încât clubul să obțină încadrarea în categoria 2 (nivel suficient) până la sfârșitul exercițiului financiar 2012/2013. Deja în decembrie 2011, KNVB i-a atribuit statutul de categoria 2.

(24) Planul de restructurare presupunea o nouă conducere și reduceri la nivelul personalului și al grupului de jucători. Acesta prevedea ca numărul jucătorilor cu contract să fie redus. Urmau să fie luate măsuri precum transferarea mai multor jucători, prelungirea contractelor existente pentru salarii mai mici, încheierea de contracte noi fără plăți de transfer sau închirierea de jucători de la alte cluburi. Obiectivul planului era reducerea costurilor cu personalul și cu jucătorii de la 77 % la mai puțin de 55 %.

(25) Nouă entități private au acceptat să acorde Willem II un împrumut în valoare de 2,25 milioane EUR în 2009, când au apărut dificultățile financiare. În 2010, acestea au putut fi convinse să prelungească durata împrumuturilor, să nu își revendice creanțele decât după ce Willem II revenea la un nivel suficient de lichiditate și să accepte dobânzi mai scăzute cu privire la aceste creanțe; șase dintre aceste entități au mers mai departe și au renunțat la 10 % din valoarea creanțelor lor. Obiectivul planului de restructurare era acela de a permite Willem II să realizeze, în termen de trei ani, un profit moderat din exploatare. Planul s-a dovedit a fi realist. Willem II a realizat un profit de aproximativ 0,3 milioane EUR în 2010/2011 și în 2011/2012 și profituri mai reduse în 2012/2013; clubul și-a îmbunătățit capitalul propriu, care a ajuns la – 1,4 milioane EUR la 30 iunie 2012 și la -1,3 milioane EUR la 30 iunie 2013 și care a devenit pozitiv în exercițiul financiar 2013/2014.

4. **OBSERVAȚIILE PĂRȚILOR INTERESATE**

(26) Municipalitatea a prezentat observații în cadrul procedurii, care au fost în mare parte identice cu observațiile prezentate de Țările de Jos. Municipalitatea a furnizat, de asemenea, informații specifice referitoare la situația financiară a Willem II în 2009 și a prezentat un studiu realizat în noiembrie 2013 de *Deloitte Financiar Advisory Services* referitor la costul diverselor opțiuni aflate la dispoziția municipalității în 2010, în scopul susținerii opiniei sale potrivit căreia măsurile decise în 2009 și 2010 au fost raționale.

([7]) 30.6.2008-1.7.2009.
([8]) 30.6.2009-1.7.2010.
([9]) Plan van Aanpak Willem II din 23 iulie 2010.

5. EVALUAREA MĂSURII

5.1. Existența unui ajutor de stat în conformitate cu articolul 107 alineatul (1) din tratat

(27) În conformitate cu articolul 107 alineatul (1) din tratat, ajutoarele de stat sunt ajutoarele acordate de statele membre sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin acordarea unui avantaj economic anumitor întreprinderi sau producerii anumitor bunuri, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale dintre statele membre. Condițiile prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din tratat sunt cumulative; prin urmare, pentru ca o măsură să fie calificată drept ajutor de stat, trebuie să fie îndeplinite toate condițiile.

(28) Pe baza deciziei de inițiere a procedurii, Comisia evaluează, în ceea ce privește existența unui ajutor de stat, decizia municipalității din 2009 de a suspenda plata chiriei pentru utilizarea stadionului de către Willem II și decizia municipalității adoptată în mai 2010 de a reduce, cu efect retroactiv, valoarea chiriei și alte costuri aferente utilizării stadionului. Comisia constată că ambele acțiuni sunt strâns legate în privința succesiunii lor în timp, a finalității lor și a situației Willem II la momentul respectiv și, prin urmare, ar trebui să fie examinate împreună.

5.1.1. *Finanțarea prin intermediul resurselor de stat*

(29) Ambele măsuri au fost decise de municipalitate și au consecințe financiare directe asupra bugetului său; prin urmare, acestea implică utilizarea resurselor de stat. Transferul resurselor de stat poate lua multe forme, cum ar fi subvențiile directe, împrumuturile, garanțiile, investițiile directe în capitalul întreprinderilor și prestațiile în natură. Renunțarea la venituri care altfel ar fi fost plătite statului constituie, de asemenea, un transfer de resurse de stat.

5.1.2. *Avantajul economic*

(30) Măsurile trebuie să ofere Willem II un avantaj economic de care clubul nu s-ar fi bucurat în condiții normale de piață. Țările de Jos și municipalitatea susțin că aceasta din urmă a acționat în conformitate cu principiul investitorului în economia de piață și cu principiul creditorului în economia de piață și, prin urmare, nu a oferit niciun avantaj Willem II. Comisia nu este de acord cu această opinie din motivele prezentate în continuare.

(31) Ori de câte ori situația financiară a unei întreprinderi este îmbunătățită ca urmare a intervenției statului, se poate presupune că este prezent un avantaj. Pentru a evalua acest aspect, situația financiară a întreprinderii în urma punerii în aplicare a măsurii ar trebui comparată cu situația financiară a acesteia în cazul în care măsura nu ar fi fost pusă în aplicare. Fără această intervenție, clubul ar fi avut în continuare dificultăți financiare, cu riscul de a da faliment și de a fi retrogradat într-o ligă inferioară. Este cert că situația financiară a Willem II s-a îmbunătățit în mod semnificativ prin măsurile care fac obiectul anchetei.

(32) Măsurile nu ar constitui un avantaj necuvenit în cazul în care municipalitatea ar putea demonstra că a acționat în conformitate cu principiul investitorului în economia de piață și cu principiul creditorului în economia de piață. Comisia ia act de faptul că, în 2004, municipalitatea a achiziționat drepturile depline de proprietate asupra stadionului. Pentru această achiziție, municipalitatea a plătit valoarea economică a stadionului, care fusese stabilită pe baza unei expertize externe. Municipalitatea a încheiat contractul de închiriere din 2004 cu Willem II cunoscând pe deplin faptul că stadionul nu reprezenta o arenă multifuncțională, ci un stadion de fotbal care era utilizat de Willem II în calitate de utilizator captiv și care oferea numai posibilități limitate de utilizare pentru alte activități decât fotbalul. Prin urmare, municipalitatea știa că exploatarea stadionului depindea de capacitatea Willem II de a plăti în continuare chiria și alte costuri menționate în contract. Un investitor în economia de piață fie nu și-ar fi asumat acest risc deloc, fie și l-ar fi asumat în schimbul unei marje de profit corespunzătoare și al asigurării împotriva oricărei posibilități de insolvență a utilizatorului captiv.

(33) În 2010, când a informat Consiliul municipal că Willem II se afla în pragul falimentului, municipalitatea a constatat, de asemenea, că exploatarea stadionului începând din 2004 a avut un impact neutru asupra bugetului său. Deși contractul de închiriere din 2004 nu a generat un profit rezonabil, modificarea din 2010 cu efect retroactiv a condițiilor de închiriere a avut loc cunoscându-se faptul că aceasta permite ca exploatarea să implice pierderi încă din 2004. Această situație exclude faptul că decizia din 2010 de a reduce valoarea chiriei ar fi în conformitate cu principiul investitorului în economia de piață. Niciun actor comercial nu ar accepta o modificare retroactivă a chiriilor care nu are nicio perspectivă de a asigura randamentul investiției.

(34) Totuși, Țările de Jos și municipalitatea susțin, de asemenea, că decizia municipalității, care a redus datoria acumulată de club, a respectat principiul creditorului în economia de piață. În acest context, acestea fac referire la faptul că mai mulți creditori importanți au renunțat la o parte din creanțele lor asupra Willem II. Acestea se referă, de asemenea, la partea din decizia de inițiere a procedurii în care Comisia a concluzionat că măsurile adoptate de municipalitatea din Arnhem în favoarea clubului de fotbal Vitesse nu constituie ajutor de stat.

(35) În acest sens, Comisia constată, în primul rând, că deciziile adoptate în 2009 de a suspenda plata chiriei și, respectiv, în 2010 de a reduce, cu efect retroactiv, valoarea chiriei și alte obligații de plată pentru utilizarea stadionului nu au fost luate simultan cu măsurile corespunzătoare adoptate de alți creditori. În plus, în 2010, municipalitatea a acordat Willem II suma de 2,4 milioane EUR, reprezentând mai mult decât dublul valorii chiriei pe un an pe care Willem II trebuia să o plătească. Municipalitatea a solicitat, într-adevăr, ca Willem II să negocieze cu alți creditori pentru a-și curăța bilanțul, însă nu a impus condiții pentru aceste negocieri, care să corespundă condițiilor propriei intervenții. De asemenea, argumentul potrivit căruia, odată cu intrarea în faliment, clubul de fotbal profesionist și-ar pierde licența și municipalitatea ar fi blocată cu un stadion de fotbal care ar putea fi utilizat pentru alte activități numai la un cost al investițiilor substanțial nu este convingător. În cazul falimentului, un club succesor ar fi putut fi fondat în calitate de utilizator al stadionului. Desigur, acesta nu ar fi admis în mod direct în ligile de fotbal profesionist, ci ar trebui să înceapă în a doua ligă superioară de fotbal amator. Dar ar beneficia de perspectiva utilizării stadionului și a revenirii în viitorul previzibil în liga profesionistă, contribuind astfel la veniturile stadionului obținute din închiriere.

(36) Țările de Jos au făcut, de asemenea, referire la scrisoarea Comisiei din 11 iulie 2002, în care aceasta a descris anumite condiții în care ar considera că finanțarea infrastructurii sportive nu constituie ajutor de stat. Aceste condiții ar include caracterul multifuncțional al arenei, un acces nediscriminatoriu la aceasta, precum și caracterul adecvat al taxelor de utilizator.

(37) Totuși, în prezentul caz, aceste observații nu pot conduce la concluzia că Willem II nu a obținut un avantaj necuvenit. Deja s-ar putea pune în discuție dacă argumentele prezentate în scrisoarea din 11 iulie 2002 sunt încă relevante, având în vedere jurisprudența Curții de Justiție care a considerat că investițiile publice în infrastructura pusă la dispoziția publicului utilizează ajutoare de stat ([10]). În speță, este totuși hotărâtor faptul că municipalitatea și Willem II au încheiat în 2004 un contract prin care au convenit asupra unei chirii anuale de 1 001 731 EUR. În cazul în care plata acestei chirii convenite este, în primul rând, suspendată în acord cu municipalitatea și în cazul în care valoarea chiriei este ulterior în mod retroactiv redusă, municipalitatea conferă Willem II un avantaj financiar de care, în mod normal, acesta nu s-ar fi bucurat și pe care, în orice caz, un operator privat nu i l-ar fi acordat în condiții normale.

(38) Din aceste motive, Comisia nu este convinsă că municipalitatea a acționat ca un operator în economia de piață, fie el investitor sau creditor ori ambele. Prin urmare, Comisia concluzionează că municipalitatea a oferit sprijin financiar pentru a evita falimentul Willem II, sprijin pe care un actor privat de pe piață nu l-ar fi acordat și care constituie, în consecință, un avantaj.

5.1.3. *Efectul asupra schimburilor comerciale și concurenței*

(39) Țările de Jos au pus sub semnul întrebării impactul posibilului ajutor asupra pieței interne pentru cluburile de fotbal care nu participă la competiții la nivel european. În această privință, astfel cum s-a menționat în considerentul 14, Comisia reamintește că cluburile de fotbal profesionist sunt considerate întreprinderi și sunt supuse controlului ajutoarelor de stat. Fotbalul ia forma unei activități remunerate și oferă servicii contra cost; această activitate a dezvoltat un înalt nivel de profesionalism și, prin urmare, și-a sporit impactul economic.

(40) În plus, Willem II este un potențial participant la turneele de fotbal europene și, în trecut, chiar a participat la un turneu european. Fiind un club de fotbal profesionist, acesta desfășoară activități economice pe mai multe piețe, cum ar fi transferurile de jucători profesioniști, publicitatea, sponsorizarea, comercializarea sau acoperirea mediatică, pe lângă participarea la competiții de fotbal de nivel internațional. Ajutorul acordat unui club de fotbal profesionist îi consolidează poziția pe fiecare dintre aceste piețe, majoritatea acestora acoperind mai multe state membre. Prin urmare, astfel cum s-a precizat în considerentul 15, în cazul în care sunt utilizate resurse de stat pentru a oferi un avantaj selectiv unui club de fotbal profesionist, indiferent de liga în care acesta joacă, există probabilitatea ca un astfel de ajutor să denatureze concurența și să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre în sensul articolului 107 alineatul (1) din tratat.

([10]) De exemplu, Hotărârea din 19 decembrie 2012, Mitteldeutsche Flughafen AG și Flughafen Leipzig-Halle GmbH/Comisia, C-288/11, ECLI:EU:C:2012:821.

5.2. **Evaluarea în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din tratat**

(41) Comisia trebuie să evalueze dacă măsura de ajutor în favoarea Willem II poate fi considerată compatibilă cu piața internă. Niciuna dintre derogările menționate la articolul 107 alineatul (2) din tratat nu se aplică măsurii de ajutor în cauză. În ceea ce privește derogările prevăzute la articolul 107 alineatul (3) din tratat, Comisia constată că niciuna dintre regiunile neerlandeze nu intră sub incidența excepției prevăzute la articolul 107 alineatul (3) litera (a) din tratat. Măsura de ajutor în cauză nu promovează un proiect important de interes european comun și nici nu servește la remedierea unei perturbări grave a economiei neerlandeze în sensul articolului 107 alineatul (3) litera (b) din tratat. De asemenea, nu se poate afirma că măsura de ajutor promovează cultura sau conservarea patrimoniului în sensul articolului 107 alineatul (3) litera (d) din tratat.

5.2.1. *Liniile directoare aplicabile*

(42) În ceea ce privește derogarea prevăzută la articolul 107 alineatul (3) litera (c) din tratat în favoarea ajutoarelor destinate să faciliteze dezvoltarea anumitor activități economice, un astfel de ajutor poate fi compatibil în cazul în care nu modifică în mod nefavorabil condițiile schimburilor comerciale într-o măsură care contravine interesului comun.

(43) Pentru evaluarea măsurilor de ajutor în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din tratat, Comisia a emis o serie de regulamente, cadre, orientări și comunicări privind formele de ajutor și scopurile sectoriale sau orizontale pentru care ajutorul este acordat. Având în vedere că Willem II s-a confruntat cu dificultăți financiare la momentul adoptării măsurilor și că ajutorul a fost acordat de municipalitate pentru a elimina aceste dificultăți, este adecvat să se evalueze dacă criteriile stabilite în liniile directoare ([11]) se aplică și sunt îndeplinite.

(44) În iulie 2014, Comisia a publicat noi Orientări privind ajutoarele de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor nefinanciare aflate în dificultate ([12]). Acestea nu sunt însă aplicabile acestui ajutor nenotificat acordat în 2009 și 2010. În conformitate cu punctul 137 din noile orientări, ele s-ar aplica în cazul oricărui ajutor pentru salvare sau de restructurare acordat fără aprobare prealabilă numai dacă ajutorul este acordat integral sau parțial după publicarea acestora în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*. În conformitate cu punctul 138 din noile orientări, în toate celelalte cazuri, Comisia va efectua analiza pe baza orientărilor care se aplicau la data acordării ajutorului, și, prin urmare, în speță, pe baza celor aplicabile înainte de 2014.

5.2.2. *Willem II ca întreprindere aflată în dificultate*

(45) În conformitate cu punctul 10 litera (a) din liniile directoare, o societate cu răspundere limitată trebuie considerată ca fiind în dificultate atunci când mai mult de jumătate din capitalul social a dispărut, peste un sfert din acest capital fiind pierdut în ultimele 12 luni. În exercițiul financiar 2008/2009 ([13]), Willem II a înregistrat o pierdere de 3,9 milioane EUR la o cifră de afaceri de 11,4 milioane EUR, iar capitalul propriu [*eigen vermogen*] a scăzut de la 4,1 milioane EUR la 0,2 milioane EUR. În exercițiul financiar 2009/2010 ([14]), Willem II a înregistrat o pierdere de 4,4 milioane EUR la o cifră de afaceri de 9,9 milioane EUR. În pofida acordării a 2,4 milioane EUR de către municipalitate, capitalul propriu a continuat să scadă de la 0,2 milioane EUR la -2,1 milioane EUR. Prin urmare, Willem II a fost în mod evident o întreprindere aflată în dificultate. Această situație nu este contestată de Țările de Jos. Prin urmare, compatibilitatea ajutorului de stat acordat Willem II va fi evaluată în conformitate cu liniile directoare.

5.2.3. *Restabilirea viabilității pe termen lung*

(46) În secțiunea 3.2 din liniile directoare se prevede că acordarea ajutorului trebuie să fie condiționată de punerea în aplicare a unui plan de restructurare (a se vedea punctele 34-37 din liniile directoare), care trebuie să restabilească viabilitatea pe termen lung a întreprinderii într-o perioadă rezonabilă. În această privință, Comisia observă că decizia municipalității de a acorda Willem II suma de 2,4 milioane EUR a fost supusă mai multor condiții, astfel cum s-a menționat în considerentul 12. Aceste condiții au reprezentat elementul central al planului de restructurare elaborat de Willem II ([15]).

([11]) A se vedea nota de subsol 6.
([12]) Comunicarea Comisiei – Orientări privind ajutoarele de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor nefinanciare aflate în dificultate (JO C 249, 31.7.2014, p. 1).
([13]) 30.6.2008-1.7.2009.
([14]) 30.6.2009-1.7.2010.
([15]) A se vedea nota de subsol 9.

(47) Planul a fost conceput astfel încât să conducă la o poziție financiară solidă pentru o perioadă de 3 ani, vizând, de asemenea, îndeplinirea cerințelor KNVB pentru ca Willem II să păstreze în continuare licența pentru competiții profesioniste și să fie încadrat în categoria 2 până la sfârșitul exercițiului financiar 2012/2013.

(48) Planul de restructurare presupunea o nouă conducere și reduceri substanțiale la nivelul personalului și al grupului de jucători. Mai mulți jucători au fost transferați, contractele existente au fost prelungite pentru salarii mai mici, noi contracte au fost încheiate fără plăți de transfer. Această situație a condus la reducerea cu 30 % a costurilor cu personalul și cu jucătorii în decurs de doi ani după adoptarea planului. Pe lângă cele 2,4 milioane EUR din partea municipalității, Willem II a putut asigura contribuția continuă în valoare de 2,25 milioane EUR din partea sectorului privat.

(49) Comisia constată că planul de restructurare are în vedere cauzele dificultăților financiare ale Willem II, în special costurile cu jucătorii sub formă de salarii și plăți de transfer. Willem II are în vedere economii legate de activitatea sa principală. Planul de restructurare nu se bazează pe factori externi, pe care Willem II îi poate viza, dar nu îi poate controla în totalitate, precum găsirea de noi sponsori și o creștere a numărului de spectatori. Deși poziția financiară și, în special, capitalul propriu negativ al Willem II rămân motive de preocupare, se prevede îmbunătățirea continuă a situației financiare a clubului, precum și continuarea activității acestuia ca un club de fotbal profesionist. Rezultatele arată că planul a fost, într-adevăr, realist. KNVB a încadrat clubul în categoria 2 încă din decembrie 2011. Willem II a reușit să obțină un profit din exploatare în valoare de 0,3 milioane EUR în sezonul 2010/2011 și, din nou, în 2011/2012, îmbunătățind astfel capitalul propriu, care a ajuns la -1,4 milioane EUR la 30 iunie 2012.

5.2.4. *Măsuri compensatorii*

(50) Punctele 38-42 din liniile directoare prevăd că măsurile compensatorii trebuie luate de către beneficiar pentru a reduce la minimum efectele de denaturare ale ajutorului și efectele negative ale acestuia asupra condițiilor comerciale. În ceea ce privește decizia de inițiere a procedurii, Comisia a remarcat natura specifică a fotbalului profesionist în această privință și sugerează o serie de măsuri care ar putea, pentru fotbalul profesionist, să fie interpretate ca măsuri compensatorii în sensul liniilor directoare, precum limitarea numărului de jucători înregistrați, în limitele permise de Asociația națională, acceptarea unui plafon pentru salarii sub standardele obișnuite din domeniu, o interdicție privind plata costurilor de transfer al jucătorilor noi pentru o anumită perioadă sau sporirea activităților în beneficiul societății. Prin acceptarea unui plafon privind numărul de jucători sau salariile acestora, un club ar accepta, de asemenea, un dezavantaj concurențial în comparație cu alte cluburi care nu se confruntă cu aceste limitări. O interdicție privind comisioanele de transfer limitează opțiunile privind jucătorii noi competitivi.

(51) Comisia ia act de faptul că Willem II a redus, într-adevăr, în conformitate cu planul, numărului de angajați și de jucători. Numărul de angajați a scăzut de la 79 în sezonul 2009/2010 la 61 în 2010/2011 și la 53 în 2011/2012. Numărul de jucători înregistrați a scăzut de la 31 la 27. Cheltuielile salariale ([16]) au fost aduse la nivelul de 48 % din cifra de afaceri, cu mult sub nivelul standard de 70 % practicat de UEFA numai pentru jucători. Nu se efectuează plăți de transfer pentru jucătorii noi pe parcursul perioadei de restructurare. Aceste măsuri au slăbit echipa clubului și, prin urmare, au contribuit la retrogradarea Willem II în liga secundară la sfârșitul sezonului 2010/2011 și din nou în 2012/2013. Comisia remarcă, de asemenea, cheltuieli mai mari ale clubului în beneficiul public prin formarea de jucători amatori. Comisia concluzionează că măsurile compensatorii prevăzute în liniile directoare au fost luate, ceea ce a avut drept efect slăbirea poziției competitive a Willem II în fotbalul profesionist.

5.2.5. *Ajutor limitat la minimum*

(52) Comisia remarcă totodată faptul că planul de restructurare este, în mare măsură, finanțat de entități private externe, în plus față de economiile realizate pe plan intern. Nouă entități private au acceptat să acorde Willem II un împrumut în valoare de 2,25 milioane EUR în 2009, când au apărut dificultățile financiare. În 2010, acestea au fost convinse să nu solicite clubului să înapoieze aceste sume și să fie de acord să își revendice creanțele numai după ce Willem II va fi în măsură să le ramburseze. Acestea au acceptat, de asemenea, o rată a dobânzii mai mică, de 3 %. Șase dintre entități au fost convinse să renunțe, în total, la 10 % din creanțele lor. Se îndeplinește astfel cerința de la punctul 44 din liniile directoare, potrivit căreia, pentru o întreprindere mijlocie precum Willem II, cel puțin 40 % din costul de restructurare ar trebui acoperit din contribuția proprie a beneficiarului, inclusiv din finanțare externă care demonstrează încredere în viabilitatea beneficiarului.

([16]) În contabilitatea Willem II nu se face distincție între salariile jucătorilor și ale altor angajați.

(53) Cuantumul ajutorului era necesar. Conform planului de restructurare, acesta ar trebui să conducă la un rezultat pozitiv moderat în sezoanele 2010/2011 și 2011/2012 și să sporească ușor capitalul propriu. Acest lucru nu ar fi permis Willem II să cumpere jucători noi sau să îi atragă cu salarii mai mari.

5.2.6. *Monitorizarea și raportul anual*

(54) Punctul 49 din liniile directoare prevede că statul membru prezintă, prin intermediul rapoartelor regulate și detaliate, informații cu privire la punerea în aplicare adecvată a planului de restructurare. Punctul 51 stabilește condiții mai puțin stricte pentru întreprinderile mici și mijlocii, potrivit cărora transmiterea anuală a unei copii din bilanț și din contul de venituri și pierderi este considerată, în mod normal, suficientă. Țările de Jos s-au angajat să prezinte aceste rapoarte.

5.2.7. *Prima și ultima dată*

(55) În conformitate cu punctele 72-77 din liniile directoare, Țările de Jos au precizat că Willem II nu a beneficiat de ajutor de salvare sau de restructurare în perioada de zece ani care precedă acordarea ajutorului în cauză. De asemenea, Țările de Jos s-au angajat să nu acorde niciun nou ajutor de salvare sau de restructurare pentru Willem II pentru o perioadă de zece ani.

6. **CONCLUZIE**

(56) Comisia constată că Țările de Jos au acordat în mod ilegal ajutor Willem II, cu încălcarea articolului 108 alineatul (3) din tratat. Cu toate acestea, ajutorul de stat în valoare de 2,4 milioane EUR, care a fost acordat Willem II în 2009 și în 2010, îndeplinește condițiile pentru acordarea ajutorului de restructurare prevăzute de liniile directoare și poate fi considerat compatibil cu piața internă în conformitate cu articolul 107 alineatul (3) litera (c) din tratat,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

Ajutorul de stat pe care Țările de Jos l-au pus în aplicare în favoarea clubului de fotbal Willem II din Tilburg, în valoare de 2,4 milioane EUR, este compatibil cu piața internă în sensul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

Articolul 2

Prezenta decizie se adresează Regatului Țărilor de Jos.

Adoptată la Bruxelles, 4 iulie 2016.

Pentru Comisie
Margrethe VESTAGER
Membru al Comisiei